

Vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
d.t.v. de griffier, T. Teunissen
p/a cie.vws@tweedekamer.nl

POSTADRES
Postbus 2510
3500 GM Utrecht
BEZOEKADRES
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
TELEFOON
030 - 751 1048
FAX
030 - 751 1709
INTERNET
www.cnvzorgwelzijn.nl
E-MAIL
cnv-connectief@cnv.nl

VAKGROEP
Zorg & Welzijn

PLAATS
Utrecht

ONS KENMERK
143/SK/sd

DOORKIESNUMMER
-

DATUM
22 september 2015

UW KENMERK

E-MAIL
d.raimundo@cnv.nl

BETREFT
Algemeen Overleg Jeugdzorg (6 oktober 2015)

Geachte leden van de vaste commissie voor VWS,

Op 6 oktober aanstaande zal uw commissie in een Algemeen Overleg spreken over de sector jeugdzorg. Ter voorbereiding op dit overleg wil CNV Zorg & Welzijn graag haar concrete zorgen ten aanzien van deze sector meegeven. We krijgen van onze leden werkzaam in de jeugdzorg namelijk alarmerende signalen te horen, waarvan we enkelen hebben verwerkt in deze brief (citaten). In gesprekken met de staatssecretaris en beleidsmedewerkers van het ministerie van VWS hebben we deze zorgen reeds geuit, maar ook via deze weg proberen we ze meer stem te geven. CNV Zorg & Welzijn vertrouwt erop dat u onze zorgen meeneemt in het Algemeen Overleg op 6 oktober aanstaande.

1. Gemeentelijk beleid werkt versnippering in de hand en gaat innovatie tegen

- CNV Zorg & Welzijn ontvangt ten aanzien van het gemeentelijk beleid signalen van jeugdzorgmedewerkers die door de bomen het bos niet meer zien. Sommige jeugdzorgmedewerkers hebben te maken met 25 gemeenten, die elk hun eigen eisen stellen aan de manier waarop jeugdzorgbeleid vorm krijgt. Medewerkers weten simpelweg niet meer bij wie ze met hun cliënten terecht kunnen, omdat de verscheidenheid in beleid zo groot is. Dreiging is dat cliënten tussen wal en schip raken.

Citaat: "Zelf loop ik er tegenaan dat de gebiedsteams elk op een andere manier werken. Ik heb als uitvoerend hulpverlener daardoor te maken met 24 verschillende werkwijzen. Het ene gebiedsteam vindt het vanzelfsprekend dat zij dingen overnemen als wij afschalen en dus zelf minder intensieve en zware hulp verlenen. Het andere gebiedsteam doet juist niet aan afschaling, waardoor het gezin tussen wal en schip valt als het genoeg geleerd heeft om geen tweedelijns hulp meer nodig te hebben, maar nog niet zonder eerstelijns hulp kan."

- Niet alleen inhoudelijk, maar ook procesmatig zijn er grote verschillen tussen gemeenten. Elke gemeente hanteert zijn eigen registratie-eisen, waardoor medewerkers in de jeugdzorg veel tijd kwijt zijn met de administratie van hun werkzaamheden. CNV Zorg & Welzijn pleit voor een landelijk registratiesysteem, waardoor administratieve lasten voor medewerkers beperkt blijven.
- Jeugdzorginstellingen verkeren in grote onzekerheid ten aanzien van de continuïteit van werkzaamheden, waardoor er geen ruimte is voor innovatie op de lange termijn. Alle bedrijfsprocessen zijn momenteel gericht op de korte termijn, omdat instellingen in afwachting zijn van de contractering door gemeenten. Dit brengt natuurlijk ook onrust voor medewerkers met zich mee. Opleiding en scholingstrajecten worden steeds minder aangeboden, omdat instellingen en medewerkers bezig zijn met overleven. Dit met alle gevolgen voor de kwaliteit van de jeugdzorg van dien.

Citaat: "De doorlopende bezuinigingen 15% in 2015 en te verwachten 10% (overall) in 2016 maken dat er weinig tot geen ruimte is om te transformeren, maar noodzaken de organisatie om wederom te reorganiseren. Dit leidt er uiteindelijk toe dat kinderen de dupe worden van veel wisselingen in het personeelsbestand. Kinderen die afhankelijk zijn van zorg en wonen worden in korte tijd geconfronteerd met meerdere en wisselende opvoeders, wat alles behalve bevorderend is voor hun ontwikkeling en opgroeien."

Citaat: "De huidige aanbesteding voor steeds max 1 jaar maakt dat we als organisaties bijna niet kunnen innoveren of beleid kunnen maken voor langere termijn. Een openbare aanbesteding in de specialistische jeugdhulp werkt marktwerking in de hand. Kwetsbare kinderen zouden niet de dupe mogen worden van deze toenemende kans op versnippering (zie bijv. het toenemend aantal GGZ patiënten wat noodgedwongen op straat verblijft en inmiddels overlast veroorzaakt). In plaats daarvan zou op basis van kwalitatieve principes steeds opnieuw gekozen moeten worden voor de best mogelijke zorg. Er is nog altijd veel te ontwikkelen en te verbeteren in de jeugdzorg, met name het meer ketengericht samenwerken tussen J&O, JGGZ en JLVB (opheffen van de schotten). De huidige aanbesteding en toenemende bureaucratie – verantwoording - werkt helaas het schottenprincipe in de hand."

CNV Zorg & Welzijn wil eenduidig gemeentelijk beleid. Het ministerie van VWS moet zijn systeemverantwoordelijkheid nemen en een basisnorm creëren voor de vormgeving van gemeentelijk jeugdzorgbeleid. Hierbij moet oog zijn voor de vormgeving van inhoudelijk én procesmatig gemeentelijk beleid. Maar ook moeten gemeenten verplicht worden langlopende contracten met jeugdzorgaanbieders af te sluiten om op deze manier innovatie mogelijk te maken. Naast het creëren van een basisnorm, willen we ook dat er nu rust en ruimte komt om de veranderingen te laten bezinken. Geef zorgaanbieders en zorgverleners tijd en ruimte om daadwerkelijk op een andere manier te werken. Alleen dan kunnen we van de transitie en geslaagde transformatie in het sociaal domein maken.

2. Tarieven staan onder druk

Gemeenten proberen ook in de jeugdzorg de tarieven voor inkoop te drukken. CNV Zorg & Welzijn ziet hierbij dezelfde situatie ontstaan als bij de huishoudelijke hulp, doordat gemeenten voor tarieven onder de kostprijs gaan aanbesteden. Bovendien zitten veel gemeenten al aan hun inkoopplafond. De focus op kostenbeheersing heeft een negatief, in plaats van stimulerend, effect op de kwaliteit.

Citaat: "Met name in de pleegzorg staan de tarieven onder druk. Gemeenten proberen onder de norm van 35 euro uit te komen. Er zijn gemeenten die al op 29 euro zitten."

CNV Zorg & Welzijn wil dat focus op kwaliteit de insteek wordt, in plaats van puur kostenoverwegingen. Hiervoor is het van belang dat het ministerie van VWS zijn verantwoordelijkheid neemt om de wettelijke waarborgen in de praktijk te laten werken. De praktijk is simpelweg dat gemeenten proberen om zorgaanbieders voor een zo laag mogelijke prijs te contracteren om op die manier rond te komen met de budgetten. VWS mag zijn ogen niet sluiten voor de praktijk en moet gemeenten dwingen om hun verantwoordelijkheid voor kwalitatieve inkoop waar te (kunnen) maken.

3. Cliënten blijven (te) lang in de generalistische zorg

Hierdoor zijn cliënten erna vaak aangewezen op de dure residentiële zorg of is de zorg juist te complex voor de betreffende instelling. Samenwerking tussen de verschillende disciplines blijkt in de praktijk nog erg moeizaam tot stand te komen.

Citaat: "Nu de wijk- en gebiedsteams nog niet inhoudelijk op orde zijn, neemt sinds mei het aantal aanmeldingen bij de specialistische jeugdzorg weer toe. Er wordt met name snel verwezen naar de meest intensieve zorgvormen, waar wij normaal gesproken met ambulante zorg zouden starten verwacht men nu direct opname in 3-milieu voorzieningen. De insteek is niet zorggedreven maar gericht op risicobeheersing. Ook wachten veel gebiedsteams met doorverwijzen. Ze willen het zo lang mogelijk in eigen beheer (kostenbesparing) houden lijkt het. Op het moment dat ze gezinnen toch naar ons doorverwijzen is het vaak al in een veel verder gevorderd stadium dan nodig is. Hierdoor zijn de zaken die bij ons binnen komen veel complexer en moeilijker te behandelen. Om het maar even oneerbiedig te zeggen: er wordt te lang aangemodderd waardoor het gezin al bijna verdrinkt als het bij ons wordt aangemeld. Dit zou niet hoeven volgens mij."

Citaat: "Ambulante hulpverlening was bij mijn (specialistische) organisatie de grootste tak van sport. Nu? Het is augustus en na een maand of 8 komen er af en toe wat aanmeldingen binnen. Zou dat dan betekenen dat wij vroeger van alles doorverwezen hebben gekregen en dat wij veel te dure zorg geleverd hebben? Ik vermoed van niet. Weet je nl. waar wel veel aanmeldingen voor binnenkomen? Veel duurdere residentiële zorg. De gezinnen krijgen te lang generalistische zorg, men gaat pappen en nathouden en als het dan niet blijkt te werken dan moet een kind uit huis."

CNV Zorg & Welzijn wil dat samenwerking tussen partijen en disciplines meer wordt gestimuleerd. Nu bestaan er nog teveel schotten tussen verschillende disciplines in de jeugdzorg. Eigenbelang speelt een (te) grote rol. De zorg moet écht cliëntgericht worden ingevuld door disciplines echt met elkaar te laten samenwerken met oog voor de belangen van de cliënt.

4. Het systeem in de jeugdzorg is nog teveel gericht op kostenbeheersing en wantrouwen

Hierdoor krijgen professionals geen ruimte om hun werk naar eigen inzicht en naar behoren uit te voeren.

Citaat: "Ja, we waren misschien met z'n allen in de jeugdzorg wat bureaucratisch en log. Maar er waren in de afgelopen jaren al heel veel stappen gezet om meer samen te werken met elkaar en om flink te ontschotten. En dat allemaal terwijl de overheid en alle commissies en inspecties ons toch meer werk hadden gegeven in regeltjes/protocollen en administratie. We deden het zo gek nog niet. Kunnen we gewoon weer doen wat werkt? En dat is dingen goed organiseren op wijkniveau waar mogelijk, maar ook specialismen inzetten waar nodig? Wij doen ons werk niet alleen voor het geld, we willen allemaal kinderen helpen en diep van binnen hopen we allemaal ooit overbodig te zijn. We smijten niet zomaar geld over de balk..... Heb een beetje vertrouwen in de jeugdzorg! Wie weet krijgen wij dan ook weer wat vertrouwen in de politiek."

CNV Zorg & Welzijn wil dat jeugdzorgmedewerkers weer kunnen doen waar ze goed in zijn. Nog teveel overheerst de gedachte dat zorgverleners gericht zijn op het leveren van zoveel mogelijk zorg. Om dit te controleren worden allerlei regels ingevoerd, die op hun beurt weer tot hoge administratieve lasten leiden. Geef professionals de ruimte om hun werk te doen. Alleen dan zal de transitie daadwerkelijk een geslaagde transformatie in het sociaal domein worden.

CNV Zorg & Welzijn hoopt u hiermee voldoende input te hebben gegeven voor het Algemeen Overleg van 6 oktober aanstaande. Mochten er nog zaken onduidelijk zijn, dan kun je altijd contact met één van onze beleidsmedewerkers opnemen: Danielle van der Eerden (06-22424913) en Sinja Douwes (06-57065993).

Met vriendelijke groet,

S.P. Kruizinga
Voorzitter CNV Zorg & Welzijn